Shine

Read and Shine

พุทธศักราชอัสดง กับทรงจำของทรงจำ ของแมวกุหลาบดำ

วีรพร นิติประภา
เขียน

ตื่นเช้าฮงก็จะเดินไปมหาวิทยาลัย ตกเย็นก็กลับมานั่งอ่านหนังสือ
เขียนบทกวีซึ่งไม่เคยส่งตีพิมพ์ที่ไหน ฟังเสียงเต้นของหัวใจ
ที่เอาแต่สะท้อนก้องเงียบงันอยู่ในอกตนไปในห้องพักเล็ก ๆ ตามลำพัง
และจะรู้สึกปลอดภัยก็แต่ในพื้นที่แบบบางหว่างฟองอากาศน้ำแข็งสองกระเปาะ
กระเปาะหนึ่งครอบกั้นเขาเอาไว้จากโลกแล้งไร้ที่เขาไม่อาจเชื่อมโยง
อีกอันคอยเติมเต็มภายในด้วยความว่างโหวง...และปกป้องเขาไว้จากตัวเอง
–วีรพร นิติประภา

การอ่านคือรากฐานที่สำคัญ

คำนำสำนักพิมพ์

(ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 4)

เรื่องราวทั้งหมดล้วนเกิดขึ้นจากความจำ
ทรงจำ
และไม่จำ...

พุทธศักราชอัสดงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ ว่าด้วยเรื่องราวอันหลากไหลราวเรือไร้ทิศทาง ผูกก้อนจำเข้ากับก้อนทรงจำร่วมกับก้อนไม่จำผ่านมุมมองของแมวกุหลาบ แมวดำที่เหมือนมีตัวตนแต่บางมุมกลับไร้ตน ฉายแสดงกลุ่มคนแหว่งวิ่นกะพร่องกะแพร่งที่ไม่ถูกบันทึกในหน้าประวัติศาสตร์ใดให้กล่าวขาน มันพร้อมจะเล่าอย่างจริงบ้างไม่จริงบ้าง เป็นเสี้ยวเบลอพร่าแต่เชื่อมโยงกันจากเรื่องสู่เรื่อง รุ่นสู่รุ่น ส่งเสนอหลากชีวิตในประเทศไร้ราก ระหกระเหินผ่านเกาะแก่งลำธารความสัมพันธ์ ทั้งสัมพันธ์เชิงรู้สึก – เหมือนที่ผู้เขียนใช้คำว่า *เพิ่งรู้สึกว่ารู้สึก* เชิงการมีอยู่ บ้างพลัดสูญ บ้างหลงหาย มีหลงเหลือเหนียวแน่นอยู่ส่วนหนึ่ง กระนั้นกลับกระท่อนกระแท่นเหลือเกิน อันหาใช่ความกระท่อนกระแท่นในพลังแห่งภาษาและการถ่ายทอดแสนประณีตวิจิตรไม่ หากแต่หมายถึงกระท่อน-

กระแท่นในชะตากรรมแหว่งวิ่นปวดเจ็บที่หลากชีวิตในเรื่องเล่าต้องพบเจอ

นอกเหนือจากการทำงานเชิงโครงสร้างอันกอบรวมเข้าด้วยประเด็นทางสังคม ปัจเจก อัตลักษณ์ ชนชั้น ครอบครัว คนชายขอบ ประวัติศาสตร์แล้ว สิ่งที่ฉายชัดเกินมองข้ามคือการทำงานเชิงอารมณ์กับคนอ่าน ด้วยเหตุแห่งความเบลอเลือนระหว่างเรื่องจริงกับเรื่องสมมติที่เกี่ยวร้อยเป็นก้อนเดียว แต่ลาญแหลกเป็นหลายก้อนนั้นผลัดเปลี่ยนเวียนวนเข้ากระทำต่อคนอ่านรอบแล้วรอบเล่าไม่ละวาง อย่างท่อนความหนึ่งในเรื่อง *"ทั้งชีวิตของเขาหาได้มีแก่นสารมากไปกว่าดิ้นรนค้นหาสิ่งอันอาจทำให้ใจรักได้ในโลกแล้ง และถาโถมรักไม่กี่สิ่งนั้นไปจนสุดหัวใจเพียงเพื่อจะพลัดพรากจากพวกมันไปอีกและอีก...ซ้ำแล้วซ้ำอีก"* สัมพันธ์ร้างสัมพันธ์ของตัวละครหลัก *จงสว่างเป็นหวัง จรุงสินเป็นสิ่ง เจริดศรีเป็นชี จิตรไสวเป็นไหว่ จรัสแสงเป็นแส็ง* และอื่น ๆ หรือฉากเล็ก ๆ ตอนทวดเสงี่ยมจ้างคนเขียนจดหมายไปหาเมียอีกคนที่แผ่นดินใหญ่ของทวดตง จดหมายที่ไม่เคยถูกตอบกลับแต่ถูกอ่านซ้ำโดยทายาทอีกคน เดียวดายวนเวียนเปลี่ยนผ่านเป็นสมบัติชิ้นเดียวชิ้นสุดท้าย ไปจนถึงชีวิตตัวละครประกอบเล็กเจ๊กขายเกลือผู้สิ้นหวังแต่โหยหาและโหยหวน และอีกมาก สิ่งเหล่านี้ขับเน้นให้วีรพร นิติประภา เป็นเหมือนศิลปินใจร้ายผู้งัดชะตากรรมตัวละครทุกตัวมารังแกทั้งตัวตัวละครเองตลอดจนคนอ่านรอบแล้วรอบเล่า หลายฉากตอนมาแบบเรื่อยเอื่อย

แต่ม้วนขดลงฆ่าความรู้สึกและต่อมน้ำตาชะงัด ฐานะผู้ติดตามแต่ต้นอดไม่ได้ที่จะหลุดปากพร่ำคำ *สงสาร สงสาร สงสาร* ซ้ำซากอย่างนั้นจวบจนหน้าสุดท้าย จงสว่างคือตัวแทนครอบคลุมคำอธิบายข้างต้น *กาฝาก ร้างไร้ ไร้ราก ไร้ทรงจำ เก็บงำเงียบเชียบ แล้วตายจาก*ได้ดี

องค์ประกอบสำคัญอันถือเป็นข้อผิดบาปหากหลุดเลือนไม่พูดถึงคือฉาก ดังบางคนเคยกล่าวไว้ว่า *"หากฉากจำลองได้จริง อะไรเดินเข้าฉากก็ย่อมจริง"* ตัวหนังสือของวีรพรประกอบฟ้าเป็นหลังคา คอนกรีต ดิน น้ำเป็นผืนพรม เรือกสวนอาคารเก่าใหม่ผสมเลื่อนตัวเข้าออกดุจมีชีวิต ย้อมทับด้วยสีแห่งอดีตมืดๆ ชื้นๆ งามแซมด้วยแสงฉาบฉายเป็นจังหวะ เห็นภาพแห่งพจน์เกินจินตนา ขับเน้นเรื่องราวและตัวละครในพื้นที่ให้มีชีวิตไปจนถึงวันไร้ชีวิตได้อย่างลงตัว

เกินกล่าวคำยินดียิ่งกว่ายินดี เป็นความยินดีอย่างยิ่งที่ *พุทธศักราชอัสดงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ* รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (The S.E.A. Write Award) ประจำปี พ.ศ. 2561 เดินทางผ่านกาลเวลาจากแห่งที่หนึ่งมายังที่แห่งปัจจุบัน แพรวสำนักพิมพ์ขอบคุณเกียรติและความไว้วางใจที่ผู้เขียนมอบให้สำนักพิมพ์เป็นผู้ส่งต่องานวรรณกรรมในดวงใจใครหลายคนเรื่องนี้ได้โลดแล่นบนบรรณพิภพอีกครั้ง ทั้งยังหวังผนวกรวมฉบับแพรวสำนักพิมพ์เข้าเป็นส่วนหนึ่งใน *ความจำ*อันมีต่อเรื่องนี้ในใจผู้ที่เคยอ่าน หมายรวมถึงหวังสร้าง

แรงกระเพื่อมและวูบไหวอีกครั้งเป็น *ทรงจำใหม่* ให้กับผู้ที่ยังไม่เคยได้อ่าน

เรื่องราวทั้งหมดล้วนเกิดขึ้นจากความจำ
ทรงจำ
และไม่จำ...อีกครั้ง

คำนำผู้เขียน

(ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 4)

เคยสิ คุณต้องเคยรู้จักชั่วขณะแบบนั้น นาทีสั้นๆ ที่ตื่นขึ้นกลางดึกหลังพายุ ทุกอย่างสงบ และนิ่ง และเงียบสงัด คุณรู้สึกผ่อนคลายโดยไม่รู้ว่าทำไม ขณะสูดลมหายใจเข้าลึกๆ แต่ยังไม่ทันได้ผล็อยหลับกลับไปอีก สายฟ้าก็ฟาดเปรี้ยงปร้าง แล้วฝนก็ตกกระหน่ำอีก

คุณต้องเคยผ่านชั่วขณะแบบนั้น...ทำไมถึงจะไม่ เต้นระบำเมามันสุดเหวี่ยง ขณะกำลังรอเสียงเพลงใหม่ขึ้น ไฟก็เปิดพื้บสว่างจ้าจนคุณน้ำตาไหล...ได้เวลาบาร์เลิกแล้ว ไม่ก็รอให้ใครสักคนโทร.มา...เก็บกำโทรศัพท์กดลงบนหัวใจมาตลอดค่ำ เพื่อจะพบว่าโทรศัพท์ที่ดังตอนเที่ยงคืนเป็นคนเมาโทร.ผิด หรืออ่านนิยายไปจนถึงตอนที่คิดว่าดีที่สุดของเล่ม แต่พอพลิกหน้ากระดาษก็พบว่ามันเป็นหน้าสุดท้าย

เคยสิ คุณต้องเคยรบเร้าแม่จะเป็นจะตายให้ซื้อขนมเค้กให้ เพื่อจะพบว่ารสที่คุณชอบหมด มิหนำซ้ำแม่ยังซื้อรสที่คุณเกลียดที่สุดกลับมาเพราะมันเหลืออยู่แค่นั้น และหลังสงครามรบเร้ายาวนานตลอดเช้า คุณก็ทำได้แค่นั่งอยู่อย่างนั้น ในกลางแสงไฟน้อยแรงเทียนที่โต๊ะกินข้าว กล้ำกลืนเค้กบ้านั่นลงไปทีละคำ ทีละคำ

แล้วชั่วชีวิตของคุณ…คุณก็ไม่เคยเข้าใจว่าทำไมคุณถึงเกลียดการตื่นขึ้นในความมืด ทำไมคุณถึงไม่เต้นระบำอีก ทำไมปิดโทรศัพท์ตั้งแต่หัวค่ำ เลิกกินขนมเค้ก ไม่ชอบอ่านนิยายและบางครั้ง…นาน ๆ ครั้งหรอก ทรงจำของชั่วขณะเล็กจ้อยราวกับฝุ่นธุลีเหล่านี้ก็อาจผุดย้อน...ราง ๆ และคุณก็ได้แต่นึกขันตัวเองที่เคยหวัง...มากขนาดนั้น

นี่คือนิยายที่เขียนถึงวินาทีระหว่างคลื่นลูกที่สามและสี่ของสึนามิ

วินาทีอันแสนจะเปราะบางตรงกลาง **ระหว่าง** ความหวัง

วีรพร นิติประภา

1
ดินแดนสุดหล้าฟ้าเขียว

วันละ สองครั้ง ตอนสายกับบ่ายแก่...รถไฟจะแล่นผ่าน ทันใดบ้านที่นิ่งงันกับมืดทึมตลอดเวลานั่นก็จะฟื้นตื่น อึกทึกครึกโครมด้วยชีวิตชีวา สรรพสำเนียง ความเคลื่อนไหว น้ำในแก้วบนโต๊ะกินข้าวจะสั่นกระเพื่อมราวกับกำลังเดือดพล่าน กระจกลายพิกุลเขียวขุ่นมัวจะระรัวตัวเข้ากับกรอบช่องแสงกราว ๆ ฝุ่นจะอวลลอยจากพื้นขึ้นส่องประกายระยิบระยับ ละล่องลอยเคว้งคว้างราวกับละอองกากเพชรหลงทาง ข้าวของโดยเฉพาะชิ้นเล็ก ๆ จะพากันเคลื่อนขยับจากที่ของมันไปทีละน้อย ทำให้แม่ต้องคอยหยุดจัดกลับเข้าที่เดิมเวลาเดินผ่าน

และนาน ๆ...บางที กล่องดนตรีในขวดเหล้ารูประฆังคว่ำบนหิ้งในห้องนั่งเล่นก็จะลั่นทำนองออกมาเอง เป็นบทเพลงกระเว้ากระแหว่ง แตกร้าว วุ่นวิ่น แหละเป็นในเวลาแบบนี้ที่ตุ๊กตาผู้ชายใส่สูทกับผู้หญิงกระโปรงบานสีชมพูที่อยู่ในกระเปาะแก้วตรงกลางขวดจะออกเต้นรำ เกาะเกี่ยวกันเงอะเงิ่นขยับเคลื่อนเหมือนเดินเลื่อนลอยเป็นวงกลม...รอบหนึ่งไม่ก็ครึ่งรอบ ก่อนจะหยุด มองตรงไปข้างหน้าด้วยดวงตาเบิกโพลงงุนงงของนก ปล่อยแข้งขาตกไกวน้อย ๆ จนค่อย ๆ แน่นิ่งไม่ไหวติงไปไม่รู้นานถึงเมื่อไหร่จึงจะได้ขยับเต้นรำด้วยกันอีก

ไม่มีเหล้าเหลือในขวดนานแล้ว มีแต่น้ำละลายหมึกสีน้ำเงินถูกใส่ไว้แทน และทำให้มันกลายเป็นโลกเล็กจ้อยในครอบงำของรติกาลอันไม่มีสิ้นสุด

พอเห็นต้นฉำฉาในสวนระรัวใบและได้ยินเสียงหวูดครวญมาไกล ๆ ในสายลม ดาวจะรีบล้มตัวลงนอนกับพื้น กางฝ่ามือทั้งสองข้างนาบกับแผ่นกระดานที่ชื้นเย็นราวกับขอนไม้เก็บขึ้นมาจากก้นแม่น้ำ กดร่างแนบ หลับตาแน่น เพื่อจะรู้สึกถึงแรงสั่นสะเทือนที่สะท้อนผ่านพื้นเข้ามาในตัว มันเป็นชั่วขณะของการเชื่อมโยงอันแปลกประหลาด ระหว่างดาวซึ่งอายุสิบสองแล้วและไม่เคยจากบ้านไปไหน กับรถไฟที่แล่นจากที่หนึ่งไปยังอีกทุกที่ กับผู้คนตามช่องหน้าต่างซึ่งจะเห็นเป็นเส้นลากวืดวาดสีขาวเวลามองผ่านช่องแคบ ๆ หว่างรั้วพู่ระหงออกไป นอกจากบางหนที่รถไฟบางขบวนจะแล่นผ่านเชื่องช้าที่ดาวถึงจะมองเห็นใบหน้าอ้างว้างกับดวงตาว่างเปล่าพวกนั้น เรียงสลอน...ค่อย ๆ ผนึกซ้อนลงบนกันและกัน ทีละหน้า ทีละหน้า แต่ก็นาน ๆ หรอก ส่วนใหญ่พวกมันจะห้อตะบึงผ่านไปเร็วรี่ราวลมสลาตัน

สักวันนึงก่อนเฮอะหนูดาว สักวันไอ้รถไฟบ้า ๆ นี่จะต้องลากเอาบ้านทั้งหลังไปด้วยกันกับมัน ยายศรีชอบพูดเวลารถไฟมาและทำดาวหัวเราะชอบใจเมื่อนึกภาพรถไฟบึ่งตะบึงไปบนรางกะฉึกกะฉัก กะฉึกกะฉักโครมคราม...มีบ้านสีฟ้าของเขาตีลังกาหกคะเมนกระเด้งกระดอนพ่วงท้ายติดตามไปข้างหลัง *แล้วไปไหนเหรอยาย.../สุดหล้าฟ้าเขียว/สุดหล้าฟ้าเขียวอยู่ที่ไหน.../ก็ตรง*

ปลายฟ้าลิบ ๆ นั่นยังไง...เห็นไหม ยายศรีพยักหน้าพเยิดคางออกหน้าต่างไปทางนาบัวสวยไสว แล้ว *มีอะไรที่นั่น.../มีต้นไม้ละก็ดอกไม้ กับนกบินโฉบบินชุลมุน แล้วพอรถไฟลากเอาบ้านเราไปตั้งก็จะมีบ้านของเราอยู่ด้วยยังไงล่ะ กลางทุ่งกว้างเลยเชียวนะ ละข้างหนึ่งก็จะมีภูเขาที่สูงจนพอหนูดาวปีนขึ้นไปถึงยอด แล้วมองลงมาก็จะเห็นประเทศทั้งประเทศ เห็นแม่น้ำครบทุกสาย เจ้าพระยา บางปะกง ท่าจีน ปิง วัง* ถึงจะเคยฟังเรื่องนี้มาก่อนแล้วแต่ดาวก็ยังชอบถามถึงดินแดนสุดหล้าฟ้าเขียวนั่นซ้ำ เพื่อให้ยายศรีเล่าให้ฟังซ้ำ แล้วคอยนึกภาพที่เคยเห็นในใจมาก่อนไม่รู้กี่ครั้งต่อกี่ครั้งนั่นซ้ำ ๆ อีก เขาชอบเรื่องเล่าของยายศรี แล้วก็ชอบภาพที่เห็นไปในหัวเวลานึกตาม

ยายศรีเป็นหญิงชราร่างเล็ก มีดวงตาเรียวรีเป็นประกาย ไว้ผมสั้นเกือบเหมือนทรงดอกกระทุ่มอย่างคนโบราณ แต่แสกข้างใส่น้ำมันซึ่งทำให้ผมขาวโพลนมองออกเป็นสีทองอ่อน ๆ กับมีกลิ่นหอมละมุนคล้ายมะกรูดผสมกับดอกไม้อะไรสักอย่าง *ยี่ห้อมอร์แก็น ของนอกเชียวนา* ผิวหย่อนคล้อยของยายนิ่มกับมีสีเหมือนพระจันทร์ รอยยิ้มของยายนั่นก็เหมือนกัน... เหมือนพระจันทร์ยิ้มแฉ่ง ยายศรีใจดี มีอารมณ์ขัน แล้วยังมีเรื่องเล่ามากมาย เวลาเล่าก็มักมีคำเปรียบเปรยของจีนสอดแทรกมันฟังแปลก ๆ และตลกดี

ตอนยายศรียังอยู่ดาวน่าจะอายุสี่ห้าขวบ ไม่ก็โตกว่านั้นนิดหน่อย เขาไม่แน่ใจ เขาจำไม่ได้ มันนานมากแล้ว ที่แน่ ๆ คือ

ยายศรีอยู่ในห้องสายฝนนั่น แต่นึกอย่างไรก็นึกไม่ออกว่าห้องมีกลิ่นฝนแล้วหรือยัง หรือยายหายไปตอนไหน และอย่างไร ความทรงจำของเขาแตกร้าวเป็นเศษเล็กเสี้ยวน้อยกระจัดกระจาย ไม่ปะติดปะต่อ บางครั้งก็จำช่วงเวลาหนึ่งได้ชัดเจนราวกับเพิ่งเกิดเมื่อไม่นาน แต่กลับจำไม่ได้ว่าเป็นเมื่อไหร่...ตอนไหน และจำสิ่งที่เกิดก่อนหน้าหรือหลังจากนั้นรวมทั้งเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวพันกับมันไม่ได้เลยแม้แต่น้อย อย่างกับพวกมันไม่ใช่ความทรงจำของเขาแต่เป็นของคนอื่น

...หรือไม่ก็เป็นความทรงจำของความทรงจำอีกที

ภาพที่กระจ่างชัดที่สุด เก่าแก่ที่สุด และชอบผุดพรายขึ้นในใจบ่อยๆ คือชั่วไม่กี่นาทีสั้นๆ ตอนบ่ายของวันที่เขาเกิด เป็นรูปรางใบหน้าของแม่กำลังก้มมอง ก่อนจะไล่สายตาสำรวจเนื้อตัวเขารัวเร็วขึ้นๆ ลงๆ ไปทั่วๆ เผินผาด กับทำปากขมุบขมิบกระซิบตอนนับนิ้วมือนิ้วเท้าเขา...หนึ่ง...สอง...สาม สลับกับพึมพำเรียกเบาๆ ว่า *ลูก* ลูกซ้ำๆ อยู่เช่นนั้นเพราะเธอยังไม่ได้ตั้งชื่อให้ดาว แม่บอกว่าเขากับเธอเจอกันก่อนหน้าแล้วครั้งหนึ่งตอนเขาออกมาดูโลกในตอนเช้ามืด *ลูกตัวเล็กเหมือนแมว มีปากเจ่อยื่นเหมือนนก*...แม่ว่า แล้วดาวก็จำอะไรเกี่ยวกับเช้านั้นไม่ได้สักอย่าง นึกออกก็เป็นตอนบ่ายนั่นแล้ว

แดดบางโรยผ่านหน้าต่างเรียงเป็นตับข้างหลังแม่เข้ามาเรืองรอง มีสาดสะท้อนประหลาดลอยล่องวิบวับอยู่ในอากาศข้างนอก มองราวกับดวงดาวเล็กจิ๋วนับล้านๆ กำลังกะพริบแสง

แข่งกันอย่างนั้น และพวกมันก็คอยเอาแต่จะเบนความสนใจเขาไปจากเธอตลอดเวลา แต่จู่ ๆ แม่ก็หยุดวุ่นวาย หันกลับมาจ้องหน้าเขาแน่ว *ทำไมลืมตาแค่ข้างเดียว* ตอนนั้นดาวถึงรู้สึกตัวว่ากำลังลืมตาอยู่แค่ข้างเดียวจริง ๆ ก็มันทำได้แค่นี้...เขาตอบในใจ *อยากลืมสองข้างเมื่อไหร่ก็ทำ...แม่จะรอ* เธอพูดออกมาในที่สุด และก้มมองดูเขา นิ่ง ๆ เช่นนั้น ชั่วนิรันดร์ *จำแม่ได้มั้ย*...เธอถาม

จำแม่ได้มั้ย...

แล้วชีวิตต่อแต่นั้นก็เป็นเพียงความทรงจำวุ่นวิ่นสับสนกระโจนข้ามกันกลับไปกลับมา...ฝันยามย่ำรุ่ง เงาวูบไหวของต้นฉำฉาบนพรมหญ้า แมวกุหลาบดำ ถนนสีแดงที่ไม่เคยทะลุผ่านป่ากระถินณรงค์มีใบเหมือนยิ้มพระจันทร์ของยายศรีกับละอองสีเหลืองโปรยปรายไม่หยุดหย่อนนั่นออกไปไหนได้ แล้วก็รถไฟ รถไฟซึ่งจะแล่นผ่านไปในยามสายกับบ่ายคล้อยวันละสองครั้ง สลับคั่นด้วยเรื่องราวนับล้าน ๆ ที่ยายศรีเล่าให้ฟัง *ยายเป็นคนเลี้ยงแม่เขานะตอนเด็ก ๆ ยายแท้ของดาวน่ะไม่เก่งร้อกเรื่องเลี้ยงเด็ก เก่งแต่แต่งตัวเฉิดฉายละคนนั้น* เฉิดฉาย...ดาวชอบคำคำนี้ ถึงจะเป็นคำไทยไม่ใช่คำภาษาจีนแปลก ๆ แบบที่โปรดปรานแต่ก็ชอบอยู่ดี เฉิดฉายช่างเป็นคำที่ฟังไพเราะ มันให้ความรู้สึกของแดดสดสว่างกับดอกไม้ที่สะพรั่งบานพร้อมกันในคำคำเดียว

ยายละชอบนักละเรื่องให้เลี้ยงเด็กน่ะ ของโปรด ยายศรีว่ากลั้วหัวเราะเบา ๆ ตาโตเป็นประกาย *แค่นั่งดูหนูดาวเฉย ๆ นี่ก็*

มีความสุขนักแล้ว/แล้วลูกของยายไปไหน.../ไม่มี/ทำไมไม่มี.../ไม่รู้สิ ยายมันคนมีเวรมีกรรม รักเด็กนัก แต่ตัวกลับไม่มีลูก-มีเต้าอย่างใคร ๆ ได้แต่เอาลูกเขามาเลี้ยงเอาเมี่ยงเขามาอม เท่านั้น แล้วดาวก็กำลังจะถามว่าเมี่ยงคืออะไร แต่ยายก็ยื่นหน้าเข้ามาเอาขนตากะพริบปัดที่แก้มเขายุบยิบ ทำเอาเขาหัวเราะ-งอหาย...กลิ้งไปกลิ้งมา แต่ก็กลิ้งแค่ตัว คงขืนหน้าไว้ไม่หลบขนตาระรัวถี่นั่นไปไหน

จูบผีเสื้อ ยายศรีกะพริบขนตากระชิบ แล้วดาวก็ชอบจูบผีเสื้อนั่น พอ ๆ กับที่ชอบถูกเรียกอย่างอ่อนโยนว่า *หนูดาว* แต่ที่ชอบที่สุดคือตอนถูกเรียกเต็มยศว่า *หนูดาวคนดีของยายศรี* กับอีกตอนที่เขาตั้งชื่อให้มันว่า *ช่วงเวลาแสนสุข*...ช่วงเวลาที่ยายศรีจะลูบหลังให้นอนพร้อมกับร้องเพลงนกขมิ้น...*นกขมิ้นเหลืองอ่อนเอย ค่ำแล้วจะนอนที่รังไหน รังไหนก็นอนได้ สุมทุมพุ่มไม้ที่เคยนอน ลมพัดมาอ่อน ๆ เจ้าก็ร่อนไปตามลมเอย ดอกเอ๋ยดอกขจร นกขมิ้นเหลืองอ่อน ค่ำแล้วจะนอนไหนเอย*

ยายศรีเคยเอารูปตอนสาว ๆ ให้ดู เป็นรูปขาวดำที่มีแสงเงามัวซัวเปียกแฉะ และทำให้ดาวรู้สึกเหมือนกำลังยืนอยู่ข้างนอกห้องแล้วมองดูยายผ่านกระจกหน้าต่างที่มีน้ำฝนพร่างนอง *อายุยี่สิบสองละนั่นน่ะตอนนั้น* ยี่สิบสอง เอวบางร่างน้อย ไว้ผมดัดเป็นลอนแค่บ่า ใส่ชุดกระโปรงผ้าไหมสีขาวยาวกรอมเท้า มีผ้าลูกไม้คลุมผมห่มลงเกือบถึงพื้น มีดอกไม้ช่อใหญ่ถือในมือยืนยิ้มพระจันทร์หวานข้าง ๆ ผู้ชายในสูทสีครีม

แฟนยายเหรอ.../ไม่ใช่แฟ็น ต้องเรียกว่าผัวสิ แต่งงานกันแล้วนี่...เห็นมั้ย แต่งในโบสถ์ด้วยนะ อย่างกะในหนังฝรั่งเลยนา ว่าแล้วก็พยักหน้าหงึก *ผัวคนที่หนึ่งน่ะ เป็นคนคริสตังนะคนนี้/ยายสวยอย่างกับเจ้าหญิง* ยายศรียิ้มให้ทันควันทั้งปากทั้งตา *สาว ๆ ละก็สวยลูก ตอนนี้ไม่สวยแล้วดูสิ ตัวย่นลายยังกับกลีบดอกพุดตานเลยน่ะเห็นมั้ย* ดาวเอามือไล้ตามแขนกลีบดอกพุดตานที่มีกลิ่นเปรี้ยวรางของวันเวลาเลยผ่านปนกับกลิ่นมะกรูดจาง ๆ แล้วจิ้มจูบลูบไล้ไปตามเม็ดกระขนาดต่าง ๆ ที่ขึ้นพร้อยเหมือนกับจะนับจำนวนด้วยนิ้วเล็ก ๆ *เม็ดกระนั่นน่ะ...มรดก ของตาทวดตงเป็นคนให้มา*

ยายศรีเคยเล่าว่าตาทวดของดาวเป็นคนที่มีเม็ดกระปกคลุมร่างอยู่ทุกตารางนิ้ว จุดเล็กจุดใหญ่ สีน้ำตาลอ่อนน้ำตาลแก่ผสมผเสพร้อยทั่วทั้งตัว...*อย่างกับทางช้างเผือกแน่ะหนูดาว* ไม่จริงหรอกยาย เขาเถียงในใจ ท้องฟ้าก็ต้องสีดำมีดวงดาวสุกใสสีขาววาววับ นี่ท้องฟ้ากลับขาวกับมีดวงดาวมืดดับไร้ประกาย แต่เขาไม่ได้พูดออกไป *แล้วไปไหนแล้ว.../ตาทวดเหรอ ตายไปแล้วสิ ป่านนี้แล้วน่ะ/ไม่ใช่ ๆ...ผัวคนที่หนึ่ง/หาย หายไปนานแล้ว/แล้วยายรักเขามั้ย.../ไม่รักจะไปแต่งงานกับเขารึหนูดาว/ไม่ใช่ดาวหมายถึงตอนนี้* ยายศรีเงียบไปครู่ใหญ่ราวกับจะคะเนมวลล่องหนของความรักที่คงขังค้างข้างใน ก่อนหันมามองด้วยดวงตาที่มีเงาน้ำไหววิบ *รักสิ เวลาเรารักใครเราก็รักตลอดไปละ/ทั้ง ๆ ที่เขาทำยายเสียใจเหรอ...*

ใช่...ยายศรีเคยเล่าให้ฟังหลายครั้ง เรื่องที่ผู้ชายคนนั้นทำให้แกต้องร้องไห้ เรื่องที่จู่ ๆ ก็หายไปเฉย ๆ วันหนึ่ง ไม่มีคำลา ไม่มีคำอธิบาย ไม่มีกระทั่งหวนกลับมาเก็บข้าวของเสื้อผ้า ราวกับจะทิ้งทุกสิ่งไว้ทิ่มแทงใจยายอย่างนั้นตราบนาน ผ่านไปหลายเดือนยายศรีถึงได้รู้ว่าเขามีเมียมีลูกอยู่ก่อนแล้วที่ต่างจังหวัด เจ็บช้ำยังกลัดหนองไม่ทันสร่าง ไม่ถึงครึ่งปีต่อมาแกยังไปรู้อีกด้วยว่าเขาไม่ได้ทิ้งแกกลับไปอยู่กับลูกเมียอย่างที่คิด หากทิ้งทั้งยายศรีและเมียเก่ากับลูกน้อยไปอยู่กินออกหน้ากับผู้หญิงคนใหม่อีกคน

ยายศรีต้องหัวใจสลายซ้ำซ้อนถึงสองครั้งติดต่อกันไม่มีเว้นพัก

อยู่เฉย ๆ คนคนหนึ่งก็หายไปราวกับไม่เคยมีตัวตนอย่างนั้น/เวลาดาวทำของหายนะยาย พอไปนาน ๆ ดาวก็จะลืมไปเลยว่าเคยมีของอันนั้นอยู่ แล้วดาวก็จะไม่นึกถึง ไม่คอยหา เขาปลอบ *มันไม่ใช่อย่างนั้นหนูดาว ไม่ใช่เขาหรอกที่หาย ตัวของยายต่างหาก* รอยยิ้มพระจันทร์พลิกคว่ำสั่นระริก...*ตัวยายต่างหากที่รู้สึกเหมือนกับไม่เคยอยู่กับเขามาเลย เหมือนเราไม่เคยมีตัวตนเหมือนไม่ใช่คน มีชีวิต มีความรู้สึกนึกคิดหัวจิตหัวใจ/แล้วยายทำยังไง.../ยายทำยังไง ยายจะทำยังไงได้* ยายศรีเงียบไปชั่วครู่ก่อนจะพูดต่อ *ได้แค่อย่างเดียวเท่านั้น...ร้องไห้ ร้องจนน้ำตาแทบกลายเป็นสายเลือด*

ยายศรีอายุยี่สิบห้าตอนที่แกต้องแหลกสลาย จู่ ๆ ความรักแสนหวานก็เหือดละลายไปในอากาศธาตุ จู่ ๆ ผู้ชายที่รักปาน

แก้วตาดวงใจก็หายสูญ จู่ ๆ ผู้หญิงแสนดีของดาวก็ถูกปล่อยให้ต้องร้องไห้ไปชั่วชีวิต แล้วดาวไม่รู้อะไรแม้แต่น้อยเกี่ยวกับความรัก เขายังเด็ก...รู้จักแต่รักแม่แล้วก็ยายศรีของเขา รู้แค่ว่ามีความสุขกับการอยู่ใกล้ ได้นอนขลุกอยู่กับตักยายศรีไปทั้งวี่-ทั้งวัน แล้วเก็บจำความรู้สึกอ่อนโยนของชั่วขณะพวกนั้นเอาไว้ในส่วนลึกที่สุดของหัวใจราวกับสมบัติล้ำค่า ไม่อาจเข้าใจว่าผู้ชายรูปงามท่าทางใจดีในรูปถ่ายคนนั้นทอดทิ้งยายศรีไปได้อย่างไรลงคอ หรือว่าอ่อนหวานอิ่มเต็มลึกซึ้งในใจที่มีต่อใครคนหนึ่งจะทำให้คนเราต้องเจ็บปวดโดยไม่อาจเยียวยาให้หาย หรือกระทั่งทุเลาเบาบางทั้งที่ผ่านยาวนานมาค่อนชีวิตเยี่ยงนี้ได้อย่างไร

ใช่...รัก ยายศรีแผดเสียงดังขึ้นเหมือนโกรธ ก่อนจะก้มมองดูนิ้วมือทั้งเกี่ยวกันเองวุ่นวายบนตัก กัดริมฝีปากงึมงำ พึมพำ *รักสิ...ทั้ง ๆ ที่เขาไม่รักเรา ทั้ง ๆ ที่เขาทำราวกับเราไม่มีหัวจิตหัวใจนั่นก็เหมือนกัน...ไปตายโหงตายห่าที่ไหนเสียแล้วก็ไม่รู้ป่านนี้ ดีตาย ๆ ไปเสียแหละดี คนไม่มีสัจจะ ตายไปให้พ้นคนลวงโลก* รวดร้าวลึกซึ้งในหางเสียงขึ้งขม และทรงจำต่อมาคือเงาฝน รื้นระริก วิบไหว พรมพรำไม่เลิกราในดวงตายาย

แล้วมันก็ไม่ใช่น้ำฝนพร่างบนกระจกหน้าต่างหรอกที่ดาวเห็น มัวซัวเลื่อนไหลบดบังยายในชุดแต่งงานเวลานึกย้อน แต่เป็นหยาดน้ำตาที่รื้นนองในตาเขาเองต่างหาก

ยายศรีจ๋ายายศรี ยายอยู่ที่ไหน หนูดาวคิดถึง หนูดาวคนดีคิดถึงยายศรีจัง

2

ลูกอิจฉา

ไม่ใช่ ใครที่ไหน แต่เป็นตาทวดตงเองที่เป็นคนพาเม็ดกระดวงดาวดับอับแสงพวกนั้นข้ามมหาสมุทรมาสู่ครอบครัวเขา

ความที่เป็นคนพูดน้อย ไม่ชอบเล่า จึงไม่มีใครค่อยรู้ภูมิหลังของเขามากนัก นอกจากว่ามาจากเมืองชนบทเล็ก ๆ ห่างไกลตรงไหนสักตรงในโผวเล้ง มณฑลกวางตุ้ง เป็นลูกคนที่สองในจำนวนพี่น้องสี่คนของครอบครัวแร้นแค้น แม่เป็นชาวนายากจนเช่าที่เขาปลูกข้าวกิน ส่วนพ่อเป็นทหารชั้นผู้น้อยที่มีเวลากลับมาอยู่บ้านเดือนละไม่กี่วัน และตาทวดตงก็อายุแค่สิบห้าตอนทิ้งบ้านเกิดเดินทางเข้ามาอยู่ทำงานที่ร้านขายข้าวสารของลุง...ลูกพี่ลูกน้องของพ่อผู้ซึ่งในวัยหนุ่มถูกกีดกันความรักที่มีกับลูกสาวมิตรของครอบครัวที่ต่อมาทะเลาะกันจนกลายเป็นอริ ต้องตัดสินใจลักเงินกงสีพาฝ่ายหญิงหนีมาตั้งตัวเอาใหม่ในพระนครราวตอนกลางรัชกาลที่หก หลังอยู่กินกันชั่วระยะเวลาสั้น ๆ ฝ่ายหญิงก็มาตายจากพร้อมกับลูกขณะเบ่งคลอด ผู้ลุงไม่ปล่อยตัวให้มีความรักอีก อยู่แต่ลำพังไม่ยอมแต่งงานใหม่ มาจนอายุสี่สิบกว่าจวนจะห้าสิบก็เกิดให้นึกเสียดายกิจการทำมาจะสูญเปล่าเมื่อตาย จึงเขียนจดหมายไปบอกพ่อของตาทวดตง ญาติห่างไกลไม่เคยพบหน้ากันสักหนและแทบหาความเชื่อมโยงเลือนรางต่อกันไม่พบ ให้ส่ง

ลูกชายสักคนมาอยู่ช่วยทำงาน

จนตาทวดตงอายุได้ยี่สิบสอง ลุงก็ไปว่าแม่สื่อให้หาเมียให้ แต่ตัวเขาเองกลับอยู่ไม่ทันได้เห็นหลานสะใภ้ก็ต้องมาเป็นฝีดาษตายไปเสียก่อน ทิ้งกิจการให้หลานสานต่อแต่ลำพัง ในเวลานั้นหากไม่นับบรรดาบุตรีเจ้าสัวคหบดีที่ได้รับการอบรมมาอย่างดีซึ่งก็มีไม่มาก และพ่อค้าข้าวธรรมดา ๆ อย่างตาทวดตงก็ไม่มีปัญญาจะอาจเอื้อมถึงอยู่แล้ว หญิงสาวเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ในสยามก็ล้วนแต่มีพื้นเพมาจากครอบครัวชาวประมงชาวนาชนบทยากจนที่อพยพเข้ามาทำงานใช้แรงงาน ต่อภายหลังถึงจะพอมีฐานะได้รับการศึกษาขึ้นมาบ้างก็ยังอ่อนมารยาทนัก กิริยาไม่นุ่มนวล พูดจาห้วนห้าวหางเสียงกระโชก กินอาหารก็เร่งรนจนดูมูมมาม *ก็คนทำงานใช้แรงนี่นะ จะให้มามัวอ้อยอิ่งจีบปากจีบคอกินเป็นชาววัง แล้วจะเอาเวลาที่ไหนเหลือไปทำงาน กิริยามารยาทไม่มีใครไปแก้ดัด นานเข้าก็ติดเป็นนิสัย เดินเหินทำอะไรเลยดูเป็นลิงเป็นค่างไป* ยายศรีว่า

หลังผ่านการดูตัวซ้ำแล้วซ้ำเล่ายังหาที่ถูกตาต้องใจไม่ได้สักคนจนแม่สื่อระอาพานร่ำ ๆ จะถอนตัวอยู่รอมร่อ ตาทวดตงถึงมาต้องชะตากับยายทวดเสงี่ยมเอาในนาทีสุดท้าย อายุยี่สิบหน้าตาผิวพรรณผุดผาด ถวายงานต้นเครื่องอยู่ในวังเจ้านายระดับปลาย ๆ พระองค์หนึ่ง เป็นลูกครึ่งมอญกับจีนแต้จิ๋ว กำพร้าพ่อแม่แต่อายุยังน้อย ๆ และได้รับการเลี้ยงดูช่วงหนึ่งในครอบครัวข้างพ่อซึ่งเป็นจีนอพยพเข้ามาตั้งรกรากในเมืองไทย

ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่สาม ทำให้พอพูดฟังภาษาจีนเข้าใจ แม้จะอ่านเขียนไม่ได้ กิริยามารยาทก็ถูกอบรมมาอย่างดีจากในรั้วในวัง...เสงี่ยมสงบสมชื่อ อีกทั้งยังมีฝีมือเรื่องทำกับข้าวกับปลา

พอแม่สื่อเข้ามากราบทาบทาม ถึงออกจะเสียดายแต่เจ้านายก็เห็นตาทวดตงเป็นคนขยันขันแข็ง สร้างทรัพย์เอาจากน้ำพักน้ำแรงตนมาได้ไม่น้อย ข้างยายทวดเสงี่ยมอายุอานามเวลานั้นก็ถือว่าจวนแจจะพ้นวัยออกเรือนอยู่เต็มทน มัวมากเรื่องเลือกก็กลัวจะพานเหื่อไม่ได้แต่งงานขึ้นคานเสียจึงยกให้ไป ทันทีที่รู้ว่าจะต้องเป็นเมียชายที่ทั้งเนื้อทั้งตัวพร้อยพรายด้วยเม็ดกระกระดำกระด่างประกอบกับยังเจ็บจำฝังใจกับวัยเยาว์ในความดูแลของครอบครัวลุงคนจีนที่ไม่อบอุ่นมีความสุขสักเท่าไหร่...ยายทวดเสงี่ยมก็หวาดหวั่นจนแอบนอนร้องไห้ทุกคืนไปจนถึงวันแต่ง แต่ช่วงชีวิตที่เหลือต่อแต่นั้นแกก็ไม่เคยต้องร้องไห้เพราะผู้ชายคนนี้อีก

ตาทวดตงนั้นถึงเป็นคนรูปไม่งาม พื้นเพมาจากครอบครัวยากจน แต่ก็ได้รับการอบรมมาอย่างดีให้เป็นคนมีระเบียบวินัย พูดจาไม่เสียงดังโฉ่งฉ่าง อีกทั้งยังไม่ชอบพูด ถึงยากจะเดาได้ว่ากำลังคิดอะไรอยู่ แต่ก็ไม่มีคำมาระคายหูระคายใจยายทวดหรือใคร...ทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ กินอยู่ก็เรียบง่ายไม่มากเรื่อง เสื้อผ้าเนื้อตัวก็ดูแลสะอาดสะอ้าน เดินเหินกิริยามารยาทก็ประณีตผิดกับชาวจีนทั่วไป

ทั้งนี้ก็ด้วยตัวลุงเป็นคนพอมีการศึกษาและไว้ตัว ว่าแม้จะไม่ได้ร่ำรวยถึงขั้นเป็นเจ้าสัว แต่ก็พอมีทรัพย์ติดตัวมาในตอน

เริ่มต้น หาใช่พวกชนชั้นแรงงานเสื่อผืนหมอนใบดาษดื่นทั่วไปในพระนคร และคอยขัดเกลาสั่งสอนตาทวดตงให้ใส่ใจเสื้อผ้ากิริยาไม่ให้ใครดูถูกเอาได้

และโดยที่ตัวตาทวดตงเองก็ไม่เคยรู้...มารยาทงามนั่นยังเป็นมรดกได้รับตกทอดมาจากปู่ของปู่ของปู่ของปู่ไม่รู้กี่ทอดต้นตระกูลกวีผู้ละทิ้งราชสำนักออกตามหาความหมายของจักรวาลเมื่อหลายร้อยปีก่อน ซึ่งหลังเร่ร่อนผ่านร้อนผ่านหนาวไปค่อนชีวิตไม่อาจหาคำตอบพบได้จากดาวดวงไหน ก็ยุติการพเนจรอันว่างเปล่าลงปักหลักตั้งต้นวงศาเอาในกลางดินแดนที่ทุรกันดารแร้นแค้นที่สุดของแผ่นดิน ก่อนจะตายจากโดยไม่เหลือทิ้งสิ่งใดไว้เบื้องหลัง นอกจากบทกวีเดียวดายที่เขียนไว้ยามเมามายหนึ่งบทบนกำแพง เล่าเรื่องชวนหัวใจสลายเกี่ยวกับครอบครัวที่ถูกสายน้ำแห่งโชคชะตาซัดพรากสาบสูญไปคนละทิศละทางลูกหลานต่อมาก็ล้วนจนยากไร้การศึกษา ไม่มีใครอ่านบทกวีนั่นออกแม้แต่คำเดียว จนมาถึงรุ่นเหลนของเหลนของโหลนต่อเมื่อมีใครสักคนพอจะอ่านออกเขียนได้...บทกวีสายน้ำบทนั้นก็เลือนละลายหายในกาลเวลาไปจนหมดสิ้น

ถึงจะรังเกียจจุดกระพร้อยพรมบนตัวสามีจน *ร้องไห้ยังกับเผาเต่า* ดังที่ยายทวดเสงี่ยมเคยเปรยเปรียบเอาไว้ในภายหลัง แต่ครั้นดับไฟเข้านอน ความมืดก็ทำให้แกมองไม่เห็นดวงดาวไหม้ดับอับแสงพวกนั้นเสียแล้ว แหละเช่นนั้น คืนแล้วคืนเล่าใต้เงาจันทร์อย่างเร่าร้อนระคนสงบงัน ตาทวดตงก็ค่อย ๆ รั้งยายทวดเสงี่ยม

ออกจากเปลี่ยวเหงาเข้าสู่ห้วงรักกับชีวิตคู่ร่วมกันอันนุ่มนวล

แต่ผ่านไปจวนจะห้าปีก็ยังไม่มีลูก อายุก็จัดว่าค่อนข้างมากแล้วสำหรับคนสมัยนั้น พอมีใครมาแนะให้หาเมียสองสืบสานว่านวงศ์ ตาทวดตงก็อดนึกไปถึงนายวาณิชสองเมียที่บ้านเกิดคนหนึ่งขึ้นไม่ได้ทุกหน พอได้เมียใหม่นายวาณิชที่ว่าก็ลุ่มหลงคนมาทีหลังจนขาดความยุติธรรม เป็นเหตุให้เมียใหญ่อิจฉาแค้นคลั่ง สบโอกาสผัวไม่อยู่ก็บังคับจับเมียรองกับลูกแบเบาะกรอกสารหนูใส่ปากตายดับไปพร้อมกัน ภาพหญิงสาวปากคล้ำม่วงดวงตาเลื่อนลอยนอนสิ้นใจพร้อมลูกในอ้อมกอดท่ามกลางเสียงร้องไห้ปิ่มจะขาดใจของนายวาณิชยังติดหูติดตา *เมียหามาใหม่ก็เท่ากับสร้างครอบครัวเพิ่ม เกิดสองครอบครัวร่วมชายคาไม่สามัคคี ทำอย่างไรถึงจะมีความสงบในชีวิตได้ คำว่ายุติธรรมให้พูดออกมาน่ะง่ายนัก ทำให้เป็นจริงได้ช่างยาก* ตาทวดตงตอบ

ด้วยกลัวไร้ทายาทสืบทอดคอยดูแลยามแก่เฒ่า ตาทวดตงจึงไปว่าแม่สื่อคนเดิมให้หาขอเด็กชายมาเลี้ยงเป็นลูกบุญธรรม แม่สื่อก็ด้นดั้นค้นหาไปจนพบทารกนรลักษณ์วาสนาดีมีความซื่อสัตย์กตัญญูต้องตามตำราทุกประการเข้าคนหนึ่ง แม่เป็นจีนไหหลำยากจนไร้ญาติขาดเพื่อน ตั้งท้องไม่กี่เดือนผัวก็มาตายด้วยกินเหล้าเมามายหยุดไม่ได้ดื่มติดต่อกันไม่เว้นพักจนขาดใจทิ้งเมียให้อยู่ต่อมาแต่ลำพัง กระเตงลูกผูกกับหลังเผาถ่านขายกับเที่ยวรับจ้างเขาหาเลี้ยงชีพไปวันๆ หาบน้ำ ดายหญ้า แม้กระทั่งตักบ่อมูล แล้วแต่ใครจะมีอะไรมาว่าให้ทำ ซ้ำยังป่วยไข้

เรื้อรังด้วยโรคลมบ้าหมู ประเดี๋ยวชัก ๆ จนเป็นลมหมดสติล้มพับไปอยู่ก็บ่อย

แต่พอถูกทาบทาม แม่เด็กถึงยากไร้ขันแค้นแต่ก็รักลูกนัก เอาแต่อิดออดสองจิตสองใจไม่ยอมให้คำตอบ จนยายทวดเสงี่ยมต้องลงทุนไปรับถึงเพิงผุพังในตรอกโรงเลี้ยงเด็กที่สวนมะลิ พานั่งเก๋งมาให้เห็นถึงบ้านที่เป็นร้านขายข้าวสารอยู่ตลาดน้อย พอเห็นบ้านเป็นตึกฝรั่งสามห้องใหญ่โตโอ่อ่ากับยังมีโกดังมหึมาริมแม่น้ำเลยไปทางทรงวาดอีกหลัง แม่เด็กก็ฉุกคิดได้ เห็นแก่ความสุขสบายภายภาคหน้าของลูกก็ตัดใจยอมยกให้ในที่สุด *หล่อนอย่าวิตกไป ฉันจะรักและเลี้ยงดูลูกชายของหล่อนให้ดีราวกับลูกในไส้ของฉันเอง* ยายทวดเสงี่ยมพูดกับแม่เด็ก แล้วตาทวดตงก็ให้เงินหล่อนไปเป็นจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งของค่าสินสอดที่เคยสู่ขอยายทวดมาเป็นเมียนั่นเลยทีเดียว แต่แม่เด็กกลับบ่ายเบี่ยงบัดป้องไม่ยอมรับ ตีอกชกตน ก้มกราบ ร้องห่มร้องไห้ส่งเสียงดังน่าเวทนา บอกหล่อนไม่ได้จะขายลูกกิน ขอแต่ลูกได้อยู่ดีอิ่มท้องไม่ต้องลำบากหล่อนก็พอใจ กระนั้นตาทวดตงก็ยังคะยั้นคะยอให้รับเอาไว้กึ่งหนึ่งจนได้

หากคืนวันผันผ่านจวนจะเป็นปีก็ยังเห็นแม่เด็ก เอาแต่เดินเตร็ดเตร่ไปมาบนฉากหลังจอแจอลหม่านของรถกุดังวิ่งผ่านเข้าออกสามล้อถีบ กุลีแบกหาม พ่อค้าแม่ขาย ลูกค้าราษฎร ภูเขาขยะน้ำนอง กองทัพหนูวิ่งไถลไล่เก็บเศษอาหาร ฝูงนกที่โฉบปล้นเมล็ดธัญพืชตามรวงร้าน...ไม่เข้ามาถึงตัวบ้าน หากคอยชะโงก

ชะเง้อมองหาลูกทุกวันบนอีกฟากถนน บางวันก็เอาแต่เวียนวนอยู่อย่างนั้นจนมืดค่ำ และจะอันตรธานหายทันทีที่ได้เห็นหน้าลูกสักแวบวาบ

วันหนึ่งยายทวดเสงี่ยมอดรนทนไม่ไหวจึงเดินข้ามถนนไปหา *เขาเป็นลูกของฉันแล้ว ไม่ได้เป็นลูกของหล่อนอีกต่อไป...เข้าใจหรือไม่* ว่าพลางก็ถอดต่างหูกับกำไลหยกหุ้มกะไหล่ทองแกะลายดอกโบตั๋นที่ตาทวดตงให้ใส่ติดตัวไว้ส่งให้ แม่เด็กเห็นก็ปล่อยโฮสะอึกสะอื้นปาดน้ำหูน้ำตาวุ่นวาย บอกหล่อนแค่อยากมาดูหน้าลูกให้คลายคิดคะนึงโหยหา ไม่ได้ต้องการสร้างความรำคาญหรือประสงค์ทรัพย์ *เหล่านี้ไม่ใช่ทรัพย์ หากเป็นของรักติดตัวของฉัน รับเอาไว้เถิด หล่อนสูญของรักของหล่อน ฉันก็สมควรเสียของรักของฉันทัดเทียม รับเอาไว้และรออยู่ตรงนี้ อีกสักประเดี๋ยวฉันจะไปพาอาหวังออกมา จากนั้นหล่อนก็จงมองเขาเสียให้เต็มตามองจนกว่าหล่อนจะพอใจ แล้วไปเสีย อย่ากลับมาอีก*

จากนั้นยายทวดเสงี่ยมก็อุ้มเด็กน้อยจงสว่างออกมานั่งที่หน้าบ้าน เพื่อให้แม่ของเขาได้มองดูจากอีกฝั่งถนน และคงนั่งอยู่เช่นนั้นไปจนอาทิตย์มืดลับอัสดง กระทั่งได้เห็นหญิงเผาถ่านส่งยิ้มเลือนรางให้ลูกชายครั้งสุดท้ายแล้วเดินจาก ยายทวดเสงี่ยมผู้ซึ่งบัดนี้ลึกซึ้งถึงรักผูกพันของคนเป็นแม่แล้วก็กลับเข้าข้างในบ้านปิดประตูห้องลั่นดาล นอนร้องไห้แต่ลำพังไปจนเช้า ตาทวดตงเงียบใบ้ไม่พูดกระไร นอกจากไปว่าร้านทองเจ้าเดิมทำต่างหูกับกำไลหยกหุ้มกะไหล่ทองลายดอกโบตั๋นเหมือนกันกับชุดที่ยกให้

แม่เด็กไปมาคืนเมีย ไม่กี่เดือนให้หลังยายทวดเสงี่ยมก็ตั้งท้อง *ลูกอิจฉาละนั่นน่ะ...รู้มั้ยเล่า คนโบราณเขาเรียกกัน อยู่มาตั้งเป็นนานสองนานไม่มีลูก แต่พอไปเอาเด็กมาเลี้ยงเข้าเท่านั้นก็เกิดจะท้องกับเขาขึ้นมา* ยายศรีว่า ไม่มีใครเห็นหญิงเผาถ่านคนนั้นกลับมาป้วนเปี้ยนในละแวก และจงสว่างก็ไม่เคยได้พบแม่แท้ ๆ ของเขาอีก

...จนกระทั่งหกปีต่อมา ขณะเดินไปโรงเรียนเช้าวันหนึ่งก็เห็นคนยืนมุงดูอะไรกันเป็นกลุ่มอยู่ในซอกตึก ด้วยอยากรู้อยากเห็นประสาเด็กจึงเข้าไปมุงกับเขาด้วย *คนเป็นลมตาย...คนเป็นลมตาย* ได้ยินเสียงคนร้องบอกแก่กันในชั่วขณะเลือนรางเหมือนฝัน ผ่านช่องว่างหว่างสีข้างใครต่อใครเข้าไปจงสว่างก็เห็นผู้หญิงคนหนึ่งนอนนิ่งสงบราวกับกำลังหลับอยู่กับพื้นกลางวงล้อมของใบหน้าก้มจ้อง แล้วก็ต้องประหลาดใจที่เห็นคนตายแต่งตัวซอมซ่อแต่กลับใส่ต่างหูกับกำไลหยกหุ้มทองแกะลายดอกโบตั๋นมีราคาและยังเหมือนกันไม่มีผิดกับของที่แม่เขาใส่ติดตัวประจำ

ชาวบ้านยืนมุงต่างต่อปากต่อคำวิจารณ์ แต่ที่สะดุดใจจงสว่างกว่าอื่นใดคือคำให้การของซิ้มผมขาวนัยน์ตากร้าวเหมือนลิงแสมที่พูดว่าเห็นคนตายชอบมายืนคอยแอบดูเด็ก ๆ เดินไปโรงเรียนที่ตรอกนั่นบ่อย ๆ ตอนเช้ามืด พร้อมกล่าวเสริมตามจินตนาการด้วยน้ำเสียงหนักแน่นราวกับไม่ใช่เรื่องแต่งขึ้นเองหยก ๆ ในนาทีนั้นอีกด้วยว่า หญิงอาภัพผู้นี้คงเคยมีลูกเล็กตายจาก ด้วยอาลัยลูกตนเลยมาคอยแอบดูลูกคนอื่นประโลมใจ โดยไม่เคยรู้ว่า

หญิงผู้นี้คือแม่เพียงคนเดียวเท่านั้นที่เขามีในโลกกว้าง...คำบอกเล่านั่นก็ทำให้จงสว่างรู้สึกเศร้าจนถึงกับเดินน้ำตาพรากไหลไปตลอดทาง ต่อภายหลังเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่และนึกย้อนกลับก็ปักใจว่าคงเป็นแค่เพราะเพิ่งได้เห็นคนสิ้นลมเป็นครั้งแรก แต่เรื่องราวของหญิงที่ถวิลหาลูกน้อยจนต้องมายืนดูลูกเด็กคนอื่นประโลมใจกับยิ้มรางของคนตายที่ผุดขึ้นไร้ที่มาในห้วงคิดยังติดตราเขาไปไม่รู้ลืม

กลับถึงบ้านก็เล่าเรื่องที่เห็นตอนเช้าให้แม่ฟัง แล้วยายทวดเสงี่ยมเอาแต่นั่งเงียบไม่ตอบ ทอดสายตาออกไปที่ถนนฝั่งตรงข้ามซึ่งเริ่มคลี่คลายอลหม่านลงแล้วในแสงสลัวรางยามพลบ ก่อนจะก้มหน้าลงพึมพำราวกับกระซิบบอกกับหัวใจตนเองเบา ๆ *หล่อนสัญญาแล้ว หล่อนสัญญากับฉันแล้ว*

หลายต่อหลายปีนับแต่วันที่ยายทวดเสงี่ยมเอาจงสว่างน้อยมานั่งตรงหน้าบ้านเพื่อให้แม่แท้ ๆ ของเขาได้มองเห็นเต็มตาเป็นครั้งสุดท้าย ครอบครัวก็ผ่านเข้าสู่ห้วงเวลาเต็มไปด้วยเหตุการณ์ โลกที่เอาแต่กลับตาลปัตรพลิกผัน...ซ้ำแล้วซ้ำอีก ลูกอิจฉาคนแล้วคนเล่าที่เกิดคลานตามกันเป็นแถว...จรุงสิน เจริดศรี จิตรไสว และจรัสแสง การเปลี่ยนแปลงการปกครองอภิวัฒน์สยามที่ทำให้ชาวจีนโพ้นทะเลต้องหวาดวิตกลึก ๆ ในใจมาอีกหลายปี จักรวรรดิญี่ปุ่นและการแผ่ขยายอำนาจของลัทธิฟาสซิสต์ในเอเชียบูรพา สงคราม รัฐนิยม มาลานำไทย

น้ำท่วมน้อยใหญ่หลายครา โรคระบาดหลายหน จนมาถึงการอพยพครอบครัวหนีลูกระเบิดที่ถูกระดมทิ้งใส่พระนครออกพเนจรไปในลำน้ำ กบฏกับรัฐประหารนับครั้งไม่ถ้วน การลอบปลงพระชนม์รัชกาลที่แปดซึ่งมืดมนไปชั่วกาลจักรวาล กิจการค้าที่ชะงักงันพลิกฟื้นกลับมายืนหยัด แล้วพลิกผันเพลี่ยงพล้ำกลับไปกลับมาอีกหลายตลบ

ห้วงแห่งเรื่องราวที่ยายศรีเล่ากระโดดข้ามกันไปข้ามกันมาให้ดาวฟัง จากเรื่องโน้นมาเรื่องนี้ อีกประเดี๋ยวก็ไปอีกเรื่องเชื่อมโยงกันบ้าง ไม่เชื่อมโยงบ้าง คั่นด้วยเรื่องเล่าแสนเศร้าเกี่ยวกับชีวิตของดารานักร้อง สลับกับฉากตอนจากนิยาย หนังละคอน แล้วก็บทเพลงรักรันทด...*เหลืออาลัยดวงใจนึกอยู่ ยังชื่นชูชิดชมภิรมย์สวาท ยังรักอยู่เหมือนใจจะขาด ความพิศวาสนั้นบาดหัวใจรอน...รอน.../ยายร้องเพลงพร้อเพราะ ทำไมยายถึงไม่เป็นนักร้อง.../ตอนสาว ๆ อยากเป็นนะ นักร้องน่ะ แต่แม่ไม่ให้ ห้าม เต้นกินรำกินแม่ไม่ยอม กลัวคนจะดูถูกเอา จนมายายแท้ของดาวแม่ก็หมดแรงแล้วพอดี เลยไม่ได้ออกฤทธิ์ คนนั้นเขาถึงได้เป็นนักร้อง* ยายศรีว่าหัวเราะถูกใจเบา ๆ *แล้วยายทวดอยากให้ยายเป็นอะไร.../อยากให้ทำงานที่มีคนนับหน้าถือตา อย่างยายจรุงสินนั่นไง คนนั้นน่ะเค้าเป็นครู ใคร ๆ ก็เรียกครูสิน ๆ แต่ยายไม่ชอบเป็นครูหรอก แต่งตัวสวย ๆ ก็ไม่ได้/ทำไม.../อ้าวคนเป็นครูก็ต้องแต่งตัวให้มันดูเรียบ ๆ ร้อย ๆ สิ ไอ้เราละชอบนักเสื้อผ้าฉูดฉาด* ยายศรียิ้มพรายพระจันทร์

แล้วยายเป็นอะไร.../ช่างตัดเสื้อลูก เรียนมากับครูแหม่มชาวอังกฤษเชียวนะ ให้เย็บชุดราตรียังทำได้เลย ชุดเจ้าสาวที่ดาวเคยเห็นยายใส่ในรูปนั่นน่ะ ยายเย็บเองกับมือเชียวนะ/สวยดี ผ้ามีรู ๆ ด้วย/เค้าเรียกผ้าลูกไม้หนูดาว ซื้อมาจากห้างการาจี แพงหูฉี่เลยเชียวละ ดาวยิ้มกว้างทันที เขาชอบคำว่าหูฉี่ *หูมันฉี่ออกมาเลยเหรอยาย...*ยายศรีหัวเราะ *ไม่ใช่ หมายความว่าแพงจนได้ยินราคาแล้วตกใจ พอตกใจเข้าหูมันก็จะร้อนใช่มั้ยเอามือไปจับก็จะมีเสียงดังฉี่ ๆ เหมือนอย่างเวลาเราจับหูหม้อร้อน ๆ น่ะ เข้าใจไหมล่ะ* ดาวไม่ตอบ...เขากำลังคิด คิดว่าทำไมคนถึงเรียกผ้าแบบนั้นว่าผ้าลูกไม้ มันน่าจะเรียกว่าผ้าดอกไม้มากกว่า ถ้าจะให้เหมาะก็ต้องเรียกผ้าสวนดอกไม้ มีรูเยอะแยะมาต่อกันเป็นรูปดอกไม้เต็มไปหมด

ยายเปิดร้านของตัวเองด้วยนะตอนนั้นน่ะ เช่าเขาเอาที่ตลาดมิ่งเมือง แต่ก่อนโก้จะตายไปที่นั่นน่ะ แบบยายก็วาดใหม่ให้เองมั่งเอาตามอย่างแค็ตตาล็อกของฝรั่งมั่ง เสื้อผ้าที่ดาราเขาใส่ ๆ กันในนิตยสารมั่ง เอามาปรับให้เข้ากับรูปร่าง แล้วก็ตกแต่งไม่ให้มันเหมือนกันกับในหนังสือเสียทีเดียว ประเดี๋ยวจะใส่ไปจ๊ะเอ๋กับคนอื่นที่เค้าลอกแบบเดียวกันมา/ฟังดูน่าสนุกจัง/สนุกลูก...สนุกลูกค้าก็มีแต่พวกคุณหญิงคุณนาย คุณหนูบุตรีผู้มีอันจะกินทั้งหลาย ละก็พวกดาวสังคม คนพวกนี้เขามีเงินมีทองไม่ต้องทำงาน วัน ๆ ก็นั่งคิดนอนคิดแต่จะแต่งตัวสวย ๆ งาม ๆ ออกงานราตรีสโมสร สั่งตัดกันคราวเดียวสองสามชุดก็มี/ถ้าอย่างนั้น

ยายก็รวยสิ.../ก็หาได้เยอะอยู่นะ ลูกค้าแน่นจนทำแทบไม่ทันแหนะ แต่ทำได้ไม่นานก็เลิกมาแต่งงานเสียก่อน ยายมันโง่นัก รักเขาจนเชื่อเอาเสียทุกสิ่งอย่าง ปล่อยให้เขาหลอก จากนั้นยายศรีก็เงียบไปไม่พูดอะไรต่อ

ยาย...ยายจ๋า ดาวเรียกแต่ยายไม่ตอบ ล่องหนล่มร้างในภวังค์ทั้ง ๆ ที่นั่งนิ่งงันอยู่ตรงหน้า แล้วเขาเห็นเงาฝนระริกริ้นนั่นอีกครั้ง

วับวามในดวงตายาย

3
แมวกุหลาบดำ

ถัดจาก ทรงจำของแสงพร่างในบ่ายวันที่เขาเกิดก็มาเป็นตอนกำลังเลื่อนกระเพื่อมหลายวันต่อมานั่นเลย ดาวเคยพยายามนึกว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง...ตรงกลางระหว่างห้องที่มีแดดรำรางสาดเข้ามาทางหน้าต่างกับการโยกโยนออกไปทีละน้อยนั่น แต่นึกอย่างไรก็นึกไม่ออก

เขาอยู่ในอ้อมกอดแม่ กับมีชื่อว่าดาวและลืมตาได้ทั้งสองข้างแล้วหนนี้ แต่มันยังปรับแสงได้ไม่ดีนัก ทุกอย่างแลดูมืดดำจนเขาจำสับสนอยู่หลายปีว่ามันเป็นเวลากลางคืน และประกายจ้าที่สาดลอดร่มไม้ใบทึบลงมาพวกนั้นคือแสงดาว...ไกลโพ้น หลังจากนั้นเมื่อโตขึ้นและถามแม่ว่าดวงดาวพราวฟ้าพวกนั้นกำลังทำอะไรกัน แม่ก็ตอบสั้นๆ ว่า *มอดไหม้/มอดไหม้อะไร.../มอดไหม้ตัวมันเอง* แล้วดาวก็ถึงเข้าใจว่าทำไมทางช้างเผือกเม็ดกระบนตัวตาทวดตงจึงเป็นสีน้ำตาล พวกมันคือฝุ่นดวงดาวที่แผดเผาตัวเองจนหลงเหลือให้เห็นเป็นแค่ผงฝุ่นธุลีสีน้ำตาลบนท้องฟ้าชีดเซียวยามเช้า

ขณะพยายามจะปะติดปะต่อว่าอะไรเป็นอะไร อ้อมกอดกระเพื่อมเคลื่อนไหลในอากาศนั่นก็หยุดนิ่ง มีแต่ลมโชยพลิ้วบางๆ *ถึงแล้วดาว*...เขาได้ยินเสียงแม่พูด ชั่วครู่เมื่อตาเริ่มปรับแสง

ได้ขมุกขมัวพร่าพรายในตอนแรกก็เริ่มกระจ่างใส และค่ำคืนที่รู้สึกไปเองนั่นก็ถูกแทนที่ด้วยท้องฟ้าสีคราม ดอกบัวบานส่งกลิ่นหอมอ่อนโยนมาในสายลมอ่อนรอนตอนดาวเห็นบ้านของเขาครั้งแรก แต่เขาก็ไม่ได้สนใจมันนักหรอกตอนนั้น แสงดาววาบจ้ายังครองยึดห้วงนึกแน่นหนา...และเขาก็เผอิญเหลือบไปเห็นแมวกุหลาบดำ

มันมาคอยอยู่ก่อนแล้ว นั่งหลังตรงแหน็วกลางพุ่มหัวใจริษยาในรางกลางระเบียงหน้า จ้องเขาแน่วด้วยดวงตาเบิกกว้างที่เห็นม่านหรี่ปิดเป็นขีด...ไม่กะพริบ ทันทีที่สบตา มันก็ขยับปากจับ ๆ เหมือนกับงับเคี้ยวโดยไม่มีเสียงลอดออกมา แต่ถึงอย่างนั้นดาวก็ยังได้ยินมันพูดเข้ามาในหัว...*สวัสดี คนมาใหม่* ใช้เสียงบีบแบนแหลมสูงแบบแมว และมีบางอย่าง...เขาไม่แน่ใจ อะไรสักอย่างกึ่งเยาะหยันกึ่งถืออำนาจในน้ำเสียงนั่น ดาวเพิ่งเกิดแค่ไม่กี่วัน ยังพูดไม่ได้ เลยไม่ได้ตอบอะไรมัน...แล้วเขาก็ไม่ชอบขี้หน้ามันตั้งแต่ครั้งแรกที่เห็น

ดาวเบนความสนใจกลับไปที่ตัวบ้าน อาจเพราะในตอนนั้นเขายังตัวเล็กมันจึงแลดูเป็นสิ่งก่อสร้างขนาดมหึมา ทาสีฟ้าอมเทาตุ่น ๆ เหมือนสีของเมฆเวลาพายุ เว้นแต่ตรงขอบริมที่โดนแดดฝนจนสีหลุดล่อนไปที่เปิดเปลือยให้เห็นสีเขียวอมฟ้าซึ่งเป็นสีเดิมข้างใต้ แล้วดาวก็เรียกสีนั่นตามอย่างยายศรีว่า *สีโศก* แม้อดนึกสงสัยไม่ได้ว่ามันคือสีเขียวหรือสีฟ้าหรือสีอะไรกันแน่ และทำไมถึงถูกเรียกเศร้าสร้อยอย่างนั้นทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ให้ความรู้สึกอย่างนั้นเลยแม้แต่น้อย นอกจากบางครั้ง...บางครั้งที่เผอิญเหลือบเห็น

ริมขอบถลอกปอกเปิกนั่นในตอนโพล้เพล้

มุมกำแพงพ้นแดดด้านหนึ่งมีมอสส์ขึ้นครึ้มเป็นหย่อมปื้น แซมด้วยต้นไม้เล็ก ๆ ไม่รู้ชื่อ...ลำต้นใสคดเคี้ยวเหมือนสายน้ำ กับมีใบเล็กจิ๋วเหมือนผลึกทราย ตอนยังเล็กเขามักใช้เวลาครั้งละนาน ๆ นั่งยองจ้องมองพวกมัน จินตนาการว่ามีขนาดตัวเท่ากับมดเดินเที่ยวเล่นลัดเลาะไปบนเกาะเล็กจ้อยที่มีน้ำสีโศกโอบล้อม แต่ไม่ว่าจะสมมติตัวเองกระจ้อยร่อยแค่ไหน เกาะพวกนั้นก็ยังกระจิริดเสียจนต้องเดินวนไปวนมานับสิบ ๆ รอบกว่าจะพอใจ

จ่อมจมกับอะไรได้ทีละนาน ๆ นี่น่ะกรรมพันธุ์รู้มั้ย ยายศรีว่า *ตาทวดตงไง...จมกับความฝังใจจะกลับบ้านเกิดเมืองนอนให้ได้ ตาสว่างก็จมอยู่กับความน้อยเนื้อต่ำใจทั้งชีวิต ตาไสวไม่ใช่คนเก็บเนื้อเก็บตัวก็ยังไม่วายง่วนทำอะไรอยู่ที่กระท่อมนั่นอยู่ได้เป็นปี* กระท่อมหลังที่ว่าอยู่หลังบ้าน เลยบ่อน้ำเข้าไปหน่อย แต่ดาวไม่ได้เห็นบ่อน้ำในวันแรกที่มาบ้านหรอก กว่าจะเห็นก็อาจหลายวันหรือหลายเดือนต่อมา ไม่ก็นานเป็นปีไปแล้ว...เขาไม่แน่ใจ มันเป็นบ่อรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ทอดยาวตลอดแนวตรงกลางระหว่างรั้วที่คลุมไว้ด้วยเถากรรณิการ์กับตัวบ้าน ลึกกับเปลี่ยนสีได้บางวันสีเหลืองเหมือนพรายน้ำและกระจ่างใสอย่างกับดวงตากระจกของแมวกุหลาบดำ อีกวันเป็นสีเขียวคล่ำคล้ำ ในวันฝนตกจะเป็นสีโศก...แบบขุ่น ๆ และเศร้าเหมือนสีเก่าของบ้านที่เห็นยามพลบเพล้

ริมบ่อด้านหนึ่งมีเก้าอี้กับโต๊ะเหล็กดัดตั้งอยู่ และเป็นตรงนั้น

ที่เขาจะตื่นพบแม่นั่งอยู่ทุกเช้า เงียบเชียบ นิ่งงันเหมือนรูปปั้น มีแมวกุหลาบหมอบกับตัก ปลายบ่ออีกข้างเป็นทิวพุทธรักษาปลูกขนัดแน่น เลยแนวดอกสีแดงเจิดจ้านั่นไปจะเป็นต้นนุ่น และใต้ต้นนุ่นก็คือ *กระท่อมจมจ่อม* ของตาไสวที่ยายศรีว่า เอียงกระเท่เร่เหมือนต้นไม้โหยหาแดด มีบานประตูเก่าแก่ที่บวมชื้นจนงับปิดไม่เข้า เอาแต่อ้าค้างให้มองเข้าไปเห็นเตียงคลุมด้วยผ้าห่มต้นตำลึง ใบสีเขียวหลากเฉดเป็นแฉก ๆ กับลูกสีแดงของมันช่างดึงดูดใจเขา เวลาไม่มีอะไรทำดาวจะชอบไปยืนตรงริมประตูดูแสงรำไรลอดหน้าต่างที่บานปิดตกห้อยรุ่งริ่งลงมาเริงระบำบนผ้าห่มใบไม้ นาน ๆ ทีจะเห็นมีแมงมุมมาทอใยทิ้งไว้ตามมุมหน้าต่าง เป็นเส้นสีรุ้งบอบบางเผยิบไหว ๆ ในสายลม...นั่นก็เป็นอีกอย่างที่เขาชอบยืนจมจ่อมมองคราวละนาน ๆ

จนเหลือบไปเห็นผีเสื้อกลางคืนเข้าวันนั้น เกาะพรางในเงามืดใต้หน้าต่าง ตัวใหญ่เท่านกกาเหว่า กับมีจุดสีน้ำตาลไหม้กลางปีกที่มองเหมือนดวงตามหึมากำลังจ้องสะกดโกรธเกรี้ยวกลับมา ทำเอาดาวเย็นสันหลังวาบ ขยับตัวไม่ได้อยู่ครู่ใหญ่ นับแต่นั้นเขาก็ไม่ได้ไปเล่นแถวนั้นบ่อย ๆ อีก นอกจากไปยืนตรงช่องที่แหวกทิ้งว่างกลางแนวรั้วต้นพู่ระหงหลังกระท่อม รอดูรถไฟที่จะแล่นผ่านวันละสองครั้ง เร็วรี่ราวกับจะลากบ้านปลิดปลิวตาม... ถูลู่ถูกัง กระเด้งกระดอนผ่านที่ราบ ป่าทึบ กระดึ๊บขึ้นภูเขา ปล่อยให้กลิ้งโคโล่ลงในมหาสมุทรไหนสักแห่ง ก่อนจะลากสะเทินผิวน้ำกลับขึ้นตั้งผึ่งแดดให้แห้งตรงที่เก่า...ที่นี่

ดาวชอบเรื่องเล่าของยายศรี และชอบเชื่อว่านี่เองที่เป็นสาเหตุทำให้บ้านมีกลิ่นฝนกรุ่นอยู่ตลอดเวลาแม้ในเวลาแดดสดสว่าง แต่แม่ว่านั่นเป็นเพราะเขาเกิดวันฝนตกต่างหาก และว่ามันเป็นเขาที่เป็นคนพาชื้นฝนนั่นมา *ฝนพรำเป็นละอองฝอย ๆ ลงมาเหมือนหมอกติดต่อกันวันแล้ววันเล่า จนถึงวันที่สาม ดาวก็ถึงเกิด แล้วฝนก็หยุด จากนั้นแดดก็ออก โรยรางบางอย่างกับแก้ว มีหยดน้ำเกาะตามต้นไม้ใบหญ้าสะท้อนแสงแวววาว แม่เลยตั้งชื่อลูกว่าดาว เพราะประกายระยิบระยับพวกนั้น เพราะลูกเป็นดาวส่องใจแม่*

ชื้นฝนไร้ที่มานั่นยังทำให้ขนมัน ๆ ของแมวกุหลาบดำพลอยมองเหมือนกับเปียกปอนตลอดเวลาไปด้วย มันเคยมีชื่ออื่นอยู่ก่อนแต่ดาวไม่เคยรู้ รู้แต่ที่แม่มาเรียกมันเสียใหม่ว่ากุหลาบดำก็เนื่องจากไปได้ยินเพลงเก่าในวิทยุชื่อเพลง *กุหลาบดำ* ของ *สุนทราภรณ์* รวมทั้งลวดลายซ้อนทับเป็นชั้น ๆ ตรงกลางหลังที่ไล่น้ำหนักจางละลายเหมือนระบายด้วยสีน้ำจากดำไหม้ไปหานวลผ่องของละอองทราย ซึ่งก็ไม่ได้ดูเหมือนดอกกุหลาบนักหรอก มองแทบไม่ออกเป็นดอกไม้ด้วยซ้ำจะว่าไป แต่พอมาเรียกอย่างนั้นเข้าเลยพานเห็นเป็นดอกกุหลาบขึ้นมา โดยเฉพาะเวลามันขดหลับเป็นวงกลม

มันเป็นแมวตัวเมีย มีตาดวงโตสีเขียวอ่อนเหมือนพรายน้ำ เรืองรองกับเสียงร้องออดอ้อนอ่อนหวาน เดินเหินย่างเยื้องเชื่องช้ากรีดกราย นั่งนอนก็จะคอยขดหางเก็บไว้ข้างตัวเรียบร้อย และ

จอมมารยาสาไถย นอกจากชอบพูดไม่ออกเสียงเข้ามาในหัว มันยังชอบทำเสียงอุทานแปลกๆ ด้วย กลั้วกล้ำในลำคอคล้ายๆ เวลาคนทำเสียงเฮอะ...ฮื้อ...หรืออะไรทำนองนั้น เขาไม่รู้จะอธิบายอย่างไรถูก เสียงแบบที่ให้ความรู้สึกกึ่งบ่นกึ่งพูดกึ่งอุทาน กึ่งรำคาญกึ่งประชดประชันกึ่งกระแนะกระแหน อาจเป็นเสียงเฉพาะตัวที่มีแต่แมวมีก็ได้ เอาไว้ใช้แสดงอารมณ์แบบที่มีแต่แมวเท่านั้นมีอารมณ์แบบที่มนุษย์ไม่รู้จัก

เวลาแม่อุ้มมัน มันยังชอบชำเลืองมองเขาทางหางตา และถ้าเผลอไปสบเข้าเท่านั้นมันก็จะรีบบีบหรี่ลงจนเกือบเหมือนหลับเห็นเป็นแค่ขีดหลุบยาวบนหน้าสีดำๆ จากนั้นก็จะจัดแจงขยับปากจับๆ พูดลอยลมเข้ามาในหัวทันควัน...*เห็นมั้ย แม่เธอรักชั้น* ก่อนจะลืมตาลอยหน้าแบบ...*มากกว่าเธอ...รู้ไว้* เวลาเขาทำอะไรพลาดมันก็จะรีบทำเสียงฮื้อฮ้าอย่างที่ว่านั่นทันที พร้อมกับส่งสายตาเอือมระอาแบบ...โง่จริงลูกมนุษย์ เธอนี่ช่างไม่รู้อะไรเลย และถ้าแม่เกิดกอดจูบลูบผมเขาให้มันเห็นเข้า มันก็จะต้องค้อนใส่ขวับ ก่อนมองเมินตาขวางมุมปากงำ้ขึ้นทันที

ทีกับแม่มันก็จะคอยจ้องหาโอกาสสบตาเธอเหมือนกัน...ตลอดเวลา พอเธอหันไปเห็น มันก็จะรีบทำเป็นหลับตาพริ้มนิ่มนวล ชั่วอึดใจก็ลืมมองด้วยนัยน์ตาหวานฉ่ำแบบที่มีให้แม่เพียงคนเดียวเท่านั้น...นัยน์ตาฉ่ำหวานที่ฉานฉายพรายน้ำวาวแวววแบบฉันรักเธอเหลือเกินนั่น ผ่านไปหนึ่งวินาทีก็จะหรี่พริ้มนิ่มนวลแล้วเปิดลืมหวานฉ่ำอีก ลืมหรี่วูบๆ วาบๆ น่าหมั่นไส้

อยู่อย่างนั้นไป ไม่ยอมหยุดจนกว่าแม่จะทนไม่ไหวเอื้อมมือไปอุ้มมันขึ้นมากอดแน่น ๆ จนได้ยินเสียงคราง ออกมาแผ่ว ๆ นั่นหรอกเธอก็ถึงจะจูบเข้าที่กลางหน้าผากกระดำกระด่างอันมีแต่ความคิดโง่เง่าอยู่ข้างในของมัน แม่หลงใหลมันมากทีเดียว

แต่ที่เขาไม่ชอบที่สุดเกี่ยวกับนังแมวกุหลาบดำก็คือมันชอบสอดแนมเขา เวลานั่งทำอะไรที่โต๊ะกินข้าว มันจะชอบย่องเงียบมานอนบนบันไดขั้นบนสุดข้างหลัง แสร้งทำเป็นหลับตา แต่เขารู้ เขารู้มันกำลังแอบดูเขาอยู่ผ่านเปลือกตางับปิด ส่งกระแสจิตเข้ามาสำรวจความคิดเขาทางท้ายทอย ไม่ก็จะทำเป็นหันเหมือนเมินมองทางอื่น แล้วสูบกลืนนึกคิดเขาผ่านปลายหางตา

เวลาออกไปเที่ยวเล่นข้างนอกก็จะชอบเห็นมันตรงโน้นตรงนี้อยู่เสมอ ทั้ง ๆ ที่ก่อนเดินออกจากบ้านมายังเห็นมันหลับอยู่กับขั้นบันได ไม่ก็ตรงเท้าแขนเก้าอี้ที่ประจำในห้องนั่งเล่น แต่พ้นออกมาไม่กี่ก้าวก็จะเห็นมันมาอยู่ข้างนอกตั้งแต่ตอนไหนไม่รู้แล้ว นั่งหลังตรงแหน็วนิ่งอยู่บนกิ่งฉำฉาเหมือนอีกาตัวหนึ่ง ไม่ก็นอนผึ่งละอองเกสรพร่างพรมโคนกระถินณรงค์ต้นไหนสักต้น ผลุบโผล่ล่อลับตามพงหญ้า บางครั้งก็เป็นแค่หมอกดำไหม้วาบไหว ไม่เห็นกระจ่างเต็มตา แล้วยังเคยเห็นมันกระโจนหายไปในเงาราง ใต้หน้าต่างกระท่อมผีเสื้อกลางคืนนั่นด้วยสองครั้ง

หนหนึ่งเขาลืมตาขึ้นกลางดึก แล้วก็ต้องตื่นตระหนกจากศูนย์จนถึงสุดขีดทันทีที่เห็นแววว่ามวาบขึ้นในกลางมืดมน ดีว่าไม่ได้ร้องแรกแหกกระเชอเพ้อคลั่งเสียสติ แค่กระถดถีบขึ้น

นั่งชิดหัวเตียงตัวสั่น เพ่งมองอีกครั้งถึงเห็นว่าเป็นดวงตาพรายน้ำของแมวมัน ความคิดที่ว่านอนหลับฝันไม่รู้อีโหน่อีเหน่โดยมีนังแมวบ้าเจ้าเล่ห์นั่นนั่งมองอยู่ข้างหมอน ทำดาวหัวเสียขนาดนึกอยากจับมันที่หางแล้วหมุนรอบตัวขว้างมันออกนอกจักรวาลไปให้รู้แล้วรู้รอด แล้วมันก็อ่านความคิดเขาได้อีก รีบกระโจนผลุงผ่านประตูที่แง้มปิดไว้ออกไป นับแต่นั้นเขาก็ต้องคอยตรวจตราปิดประตูลงกลอนแน่นหนาก่อนเข้านอนทุกคืน เพื่อให้แน่ใจว่ามันไม่ได้ขึ้นมาแอบอยู่ที่ไหนในห้องแล้วออกมานั่งมองเขาเวลาหลับอีก

แต่มันก็ยังย่องเข้าไปป้วนเปี้ยนถึงในความฝันของเขาอยู่ดี... หลายที ทีหนึ่งในความฝันขุ่นมัวมันยังชวนเขาไปเดินเล่นจนถึงที่วงแหวนน้ำ...ราวกับเป็นเพื่อนรักกัน กระโจนลงน้ำได้ก็แปลงกายเป็นตัวนาก หงายท้องลอยคอพลางตีหางแบน ๆ เหมือนกล้วยทับลงกับน้ำพยักพเยิด ดีว่าเขาไม่ได้เดินตามมันลงไป แม้ในฝันจะรู้สึกราวกับมันเป็นเพื่อนรักจริงจังและลืมไปแล้วว่ายังว่ายน้ำไม่เป็น ไม่เช่นนั้นคงจมน้ำตายในฝันไม่ได้ตื่นกลับออกมาอีกเลยและถึงจะไม่เคยตื่นกึ่งกลางความฝันที่มีมัน แต่เขาก็แน่ใจว่าจะต้องเป็นคืนแบบนั้นแหละที่มันแอบมานั่งข้างหมอน เพ่งกระแสจิตชอนไชเข้าไปเที่ยวเล่นในหัวเขา

แต่เวลาแม่ตื่นอยู่มันก็จะไม่มายุ่งกับเขานัก มัวคอยเอาแต่นั่งหมอบรอบ ๆ แม่ไม่เป็นอันทำอย่างอื่น พร่ำบีบตาลืมตาซ้ำ ๆ ซาก ๆ รอ ให้แม่หันมาสบตามัน อุ้มมัน พูดกับมัน ลูบขน

ที่มองเหมือนเปียกโชกไม่เลิกของมัน จดจ่อเสียจนถ้าแม่ลืมสนใจ แล้วเดินไปโดยไม่แตะต้อง มันก็จะขุ่นข้องจนพ่นลมออกมาทางจมูกแรง ๆ เสียงดังฟืดฟาด...ไม่สบอารมณ์

ในทรงจำกระท่อนกระแท่นเท่าที่นึกออก ดาวก็ไม่เคยเห็นมันค่อยมาวุ่นวายกับยายศรีสักเท่าไหร่ แค่หมอบอยู่ห่าง ๆ ตามมุมโน้นมุมนี้ คอยแอบฟังเรื่องที่ยายศรีเล่าให้เขาฟัง บางหนก็แค่เดินผ่านประตูห้องที่เปิดค้างไว้ไปเงียบ ๆ *กุหลาบเอ๊ยกุหลาบ...* ยายจะเรียกเวลาหันไปเห็น แล้วกุหลาบดำก็จะหยุดเป็นบางครั้ง... แต่ไม่ทุกครั้ง หันมาพริ้มตากะพริบให้ยายสองทีแล้วก้มหน้าเดินต่อ นอกจากหนสองครั้งที่เขาเห็นยายนั่งอยู่กับพื้น ประคองดึงหน้าดำ ๆ ของมันยื่นออกมา ก้มมองเข้าไปในดวงตาบ่อน้ำใส พยักพเยิดหน้าให้น้อย ๆ เหมือนคุยกันด้วยสายตา...ประหนึ่งเพื่อนชีวิต

พวกแมวมันพูดไม่ออกเสียงก็ได้นา ยายศรีว่า แล้วน้ำเสียงยกย่องอย่างกับพวกมันเป็นสัตว์วิเศษเสียเต็มประดาก็ทำให้ดาวหงุดหงิดขึ้นมา รู้น่า ยายไม่ต้องมาบอก เขารู้หรอก นังกุหลาบมันพูดแบบนั้นออกบ่อย...เป็นคำนึกคิดที่มเข้ามาในหัวเขา ส่งสายตาลอบชำเลืองเย้ยหยัน เดี๋ยวลืมเดี๋ยวพริ้มปิดกระซิบปะหลับปะเหลือกบอกรักแม่ หวดแท่งหางกับพื้นท้าทาย เหวี่ยงปั้นท้ายใส่ไม่ยี่หระ พ่นลมออกจมูกฟืดฟาดเวลาไม่ได้อย่างใจไปจนถึงอุทานกลั้วกล้ำเฮ้อ ๆ ฮ้า ๆ บ้า ๆ บอ ๆ นั่น มันพูดทุกวิธีที่จะทำได้ แล้วยังพูดมาก หนวกหูจะตาย

ยายเคยเล่าว่ามีแมวอีกตัวหนึ่ง *ชื่อสิงโตน่ะไอ้นั่น ละก็จับหนูเก่งนัก เช้าขึ้นก็จะคาบเอามากองเรียงกันเป็นตับ อุตส่าห์ไปล่าจับเอามาให้เรากิน/แหวะ* ดาวร้องลั่น ยายศรีย้ิมขัน *มันคงคิดว่าเราเป็นแมวเหมือนกับพวกมัน* นั่นก็เหมือนกัน...ทำเอาเขาอารมณ์เสียขึ้นทันทีเมื่อคิดว่าพวกแมวมันบังอาจนับเขาเป็นพวก แต่นั่นก็ยังไม่ร้ายเท่า...*ต้นตระกูลมันก็มาจากเมืองจีนเหมือนกันกับเรานะไอ้ตัวลาย ๆ พรรค์อย่างนี้น่ะ* ได้ยินยายพูดอย่างกับพวกมันมีชาติตระกูลมีบรรพบุรุษเชื้อสายเดียวกัน เขาก็ยิ่งหมั่นไส้ขึ้นมาแทบทนไม่ไหว *บ้านเราตอนนั้นสั่งเครื่องสีข้าวจากเมืองนอกใช่มั้ย ได้ครึ่งทางก็ต้องมาต่อเรืออีกทอดที่ฮ่องกงแล้วถึงจะลงมาเมืองไทย พวกตังเกที่นั่นก็จะจับแมวใส่มาในเรือด้วย เอาไว้ช่วยจับหนูมาถึงเราพอเปิดลังดูเข้าเท่านั้น...เจอของสมนาคุณเลยก่อนเพื่อนทั้งแม่ทั้งลูกนอนหลับปุ๋ยกันเกลื่อนเลยทีเดียวในนั้น* ว่าแล้วยายก็หัวเราะเสียงดัง ทำเอาดาวพลอยหัวเราะตาม *เตี่ยเก็บไว้จับหนูที่โรงสีสาม เอามาที่นี่สอง สิงโต กับอีกตัวสีน้ำตาลอ่อนลาย ๆ ยายจำชื่อไม่ได้แล้ว*

แล้วไปไหนแล้ว.../สิงโตเหรอ โดนงูเห่ากัดตาย/ไม่ ๆ ตัวน้ำตาลอ่อนที่จำชื่อไม่ได้.../หายไปเฉย ๆ คนเค้าเลยชอบว่าแมวมันมีเก้าชีวิตไง อยู่ ๆ ก็หายไปได้ ตาสว่างออกตามหาเท่าไหร่ ๆ ก็ไม่เจอ คงตายแหละ แต่ไม่มีใครรู้ว่าพวกมันไปซุกตายกันที่ไหน บางคนก็ว่ามันไปแอบตายกันบนหลังคา แต่เวลารื้อซ่อมก็ไม่เห็นจะเจอซาก อย่างน้อยก็ต้องมีโครงกระดูก

เหลือให้เห็นมั่งสิ แต่นี่ไม่ ลึกลับจะตายไปไอ้ตัวพวกนี้/ แล้วกุหลาบดำล่ะยาย.../ตัวนี้มาทีหลัง สิงโตตายไปตั้งนานละ ตอนนั้น ตอนมาตัวเล็กเท่าฝ่ามือเอง เดินสะโก๊ะสะเก๊ะผอมแห้ง จะตายมิตายแหล่อยู่แถวชายป่า แม่ดาวเอาข้าวคลุกปลาทูไปล่อ อยู่ตั้งเป็นนานกว่าจะยอมให้จับหัวลูบหาง

แต่จะว่าไป นอกเหนือจากเรื่องทำตัวประจบประแจงน่าหมั่นไส้ จอมมารยาสาไถย ชอบส่งกระแสนึกคิดไม่เข้าท่ากับเสียงอุทานบ้า ๆ บอ ๆ นั่นเข้ามาในหัว และติดตามสอดแนมเขาไปทั่ว ๆ...มันก็ไม่ได้เป็นแมวชั่วร้ายอะไร นาน ๆ ครั้งยังเคยกระทั่งย่องมานั่งใกล้ ๆ ทำญาติดีเหมือนกับเป็นเพื่อนชีวิตมิตรรัก เงียบเชียบไม่ขยับ เบิกกว้างดวงตาพรายน้ำเลื่อนลอยราวกับกำลังมองย้อนกลับไปในห้วงอดีตไกลแสนไกล แหละเป็นในเวลาแบบนั้นที่ดาวจะรู้สึกถึงบางอย่าง อะไรสักอย่างแสนอ่อนโยน

...โรยรินในอากาศ ตรงกลางระหว่างเขากับแมวกุหลาบดำ

4
ระบำแสงตะเกียง

ตาสว่าง *เขาเป็นคนขรึม เหมือนเตี่ยละนั่น แต่จะว่าไปผู้ชายบ้านเราเหมือนกันหมด...ไม่ชอบพูด ตาสว่างไม่ใช่ลูกแท้ ๆ ยังอุตส่าห์ไปได้นิสัยมา แล้วเขายังอยากเป็นทหาร รู้ว่าหนุ่ม ๆ เตี่ยเคยฝันอยากเป็นทหาร คงอยากให้เตี่ยภูมิใจ ตอนญี่ปุ่นบุกเข้ามาทางปักษ์ใต้ก็จะสมัครไปรบ ยุวชนทหาร...ตอนนั้นเรียกกันแต่เตี่ยห้ามไว้ สว่างเขาลูกชายคนโต เตี่ยกลัวจะไปโดนฆ่าตาย ต้องการให้อยู่ช่วยดูแลครอบครัว อย่างว่านะ...น้อง ๆ ก็ยังเล็กนัก* ยายศรีถอนหายใจเบา ๆ *พวกเราตอนนั้นยังไม่มีใครรู้ว่าเขาลูกขอมาเลี้ยง แต่สว่างตัวเค้าเองคงรู้อยู่นานแล้ว คิดว่าแม่นั่นแหละเป็นคนบอก...จะใครได้ พูดไปทำไมมีไม่รู้ของแบบนี้ เฉยเสียก็คงไม่เกิดมีเรื่องมีราวทีหลัง*

ไม่มีใครรู้ว่าที่จงสว่างจะไปเป็นยุวชนทหารครั้งนั้นเพราะอยากให้พ่อภูมิใจ หรือเขาคิดอะไร...รู้สึกอย่างไร เขาเก็บงำเดียวดายอยู่แต่ข้างในตน กระนั้นก็เป็นเรื่องจริงที่ตาทวดตงเคยอยากเป็นทหาร แต่ไม่ใช่เพื่อให้พ่อเขาภาคภูมิ แต่เพื่อให้ชายผู้ซึ่งกลับมาอยู่บ้านแค่ชั่วเวลาสั้น ๆ เดือนละครั้งสองครั้งนั่นได้มีอะไรพอใจในชีวิตกับใครบ้างและเลิกด่าทอตบตีแม่เขาเสียที แล้วตาทวดตงก็คงได้เป็นทหารอย่างที่ตั้งใจหากไม่เกิดเหตุ